

Türkiye’de Kürtçe, Bulgaristan’da Türkçe

Kerem Öktem Bulgaristan ve Türkiye hükümetlerinin ülkelerindeki en önemli azınlık grupların anadil haklarına karşı tutumlarına karşı laf tutuyor.

Bulgaristan ve Türkiye oldukça büyük azınlıklara ev sahipliği yapan iki komşu ülke: Bulgaristan nüfusunun %8-10 arasını kendisini Türk kökenli, Türkiye nüfusunun yaklaşık %15’ini kendisini Kürt olarak tanımlıyor. Her iki ülke de azınlıklara karşı pek sempatik olmayan bir devlet geleneğine sahip. Ayrıca iki ülkede de etnisite ve din üzerine inşa edilmiş bir ulusal kimlik ve milliyetçilik anlayışı hakim. Bu anlayışın etkisi eğitim kurumları ve kamusal alandaki tartışmalar büyük ölçüde etkilemekte. Çünkü ülkede de azınlık dilinin kullanılması ülkenin bütünlüğüne ve birliğine, yani Bulgarca konuşan Bulgaristan ve Türkçe konuşan Türkiye anlayışına, tehdit olarak algılanmakta. Buna rağmen bu iki ülke azınlık dillerinin kullanılmadığı hangi şartlarda kabul edilebilir olup hangi şartlarda engellenmesi gerektiği konusunda büyük farklılıklar gösteriyor.

AB üyesi olan Bulgaristan’da, anadilde eğitim prensipte bir hak ve her ne kadar anayasa tarafından güvence altına alınmış olmasa da bakanlar kurulu tarafından kabul edilmiştir. Bu bağlamda, Türk azınlığı, kendi azınlık okulları olmasa da, temel eğitim hakkına sahiptir (Dini eğitim veren dört okul hariç). Ancak bu hakkın kullanılması yerel eğitim idarelerince ve okullara

Free Speech Debate Platformu

Thirteen languages. Ten principles. One conversation.

<https://freespeechdebate.com/tr>

---

hakim olan mikro-siyaset yüzünden sınırlanmaktadır: Türkçe dersinin açılabilmesi için, en başta Türkçe eğitim verecek öğretmenlerin bulunması, ayrıca en az 12 öğrencinin Türkçeyi “yabancı dil seçmeli dersi” olarak seçmesi gerekmektedir. Bu dersler öğrencinin not ortalamasına yansımada gibi, aynı zamanda bilgisayar ya da yabancı dil gibi diğer seçmeli derslerle de rekabet halindedir. Dahası, okul müdürlerinin öğrencileri Türkçe dersini seçmekten vazgeçirmeye çalışmaları da bulunmaktadır. Ayrıca Türkçe öğretmenlerinin eğitimci kurumlar mali sebeplerden dolayı kapatılmaya başlanmıştır. Bütün bunların sonucu olarak da Bulgaristan’daki Türk öğrencilerin sadece çok küçük bir kısmı Türkçeyi seçmeli dil olarak alabilmekte ve Türklerin dil yetenekleri yavaş yavaş körelmektedir. Bugün Bulgaristan’daki Türklerin çoğu Bulgarca’yı Türkçeden daha akıcı konumaktadır.

Bulgaristan devlet televizyonu sekiz yıldır 15 dakikalık bir Türkçe haber bülteni yayınlamaktadır. Bu program ülkedeki 750,000 Türk için Bulgaristan kaynaklı tek Türkçe televizyon programıdır. Buna rağmen yabancı bir dili teşvik ediyor diyerek bu programın yayından kaldırılması için son yıllarda birçok kampanya düzenlenmiştir. Başbakan Boyko Borisov bile, Bulgaristan’da tek bir resmi dil vardır, o da Bulgarca’dır, diyerek bir ara bu kampanyayı desteklemiştir. Bugünlerde öle saatlerinde yayınlanan bu günlük haber bülteninin geleceği muallak.

AB’ye aday ülke statüsündeki Türkiye’deyse, birkaç Ermeni, Rum ve Yahudi okulu hariç, azınlık dillerinde eğitim veren ilk ve orta eğitim kurumları bulunmamaktadır. Bu nedenle anadili Kürtçe olan öğrencilerin Kürtçe eğitim alması mümkün değildir. Buna karşın son yıllarda üniversitelerde Kürt dili ve kültürü bölümleri açılmaya ve özellikle de Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerdeki üniversitelerde Kürtçe diploma dersleri verilmeye başlanmıştır. Özel Kürtçe kursların açılması da teorik olarak olanak sağlanmıştır. Ancak bu kurslar milli eğitim müdürlüklerinin engellemeleri nedeniyle pek fazla yaygınlaşmamıştır. Her neyse rağmen bazı kurslar açılmış fakat ekonomik nedenlerden dolayı çoğu kapatılmıştır.

Türkiye’de medya alanında durum Bulgaristan’dan biraz daha farklıdır. Son yıllarda devlet kanalı TRT6, yirmi dört saat Kürtçe yayın yapmaktadır. TRT6’ya ek olarak iki özel televizyon kanalı da kesintisiz Kürtçe yayın yapmaya başlamıştır.

Yayınlandı: February 17, 2012